

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Oddział Obsługi Klienta	
Wysł. dnia	28. 12. 2017
L.dz.	zał.
Podpis

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, dnia 27.12.2017 r.

PSZ.II.431.57.2017

Pani Magdalena Wilk
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Wolności 18
28-221 Osiek

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli kompleksowej, która przeprowadzona została w Ośrodku Pomocy Społecznej w Osieku w dniach **29 – 30 listopada 2017 r.**

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017 r., poz. 697 ze zm.).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. Pani Alicja Saran - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 04), upoważnienie nr 1014/2017 z dnia 23.11.2017 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów.
2. Pani Katarzyna Arendarska – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 1013/2017 z dnia 23.11.2017 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. **Opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.**
2. **Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.**

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.
4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Okres objęty kontrolą: od 01.01.2016 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Organizacja pracy z rodziną na terenie gminy Osiek.

Na terenie gminy Osiek zadania własne gminy w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizował Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697).

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej, pani Magdalena Wilk, została upoważniona do prowadzenia postępowań min. w sprawach z zakresu wspierania rodziny i wydawania w tym zakresie decyzji (Zarządzenie Nr 73/15 Burmistrza Miasta i Gminy Osiek), do prowadzenia postępowań w sprawach jednorazowego świadczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, a także wydawania w tych sprawach decyzji (Upoważnienie Nr 4/2017). Na wniosek Kierownika OPS również dwóch starszych specjalistów pracy socjalnej pracujących w Ośrodku, zostało upoważnionych do postępowań w sprawach jednorazowego świadczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, a także wydawania w tych sprawach decyzji (zał. nr 2).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku jest jednostką organizacyjną utworzoną na mocy Uchwały Nr X (31) 90 Gminnej Rady Narodowej w Osieku z dnia 28 lutego 1990 r. i funkcjonuje w oparciu o Statut i Regulamin Organizacyjny. Statut Ośrodka wprowadzony został Uchwałą Nr XVIII/112/16 Rady Miejskiej w Osieku z dnia 7 marca 2016 r. w sprawie przyjęcia Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Osieku.

Regulamin Organizacyjny OPS wprowadzony został Zarządzeniem Nr 6/14 Kierownika OPS w Osieku z dnia 15 kwietnia 2014 r. i określa zakres działania, zadania, organizację wewnętrzną oraz zasady funkcjonowania Ośrodka, a także zakres działania kierownictwa oraz samodzielnych stanowisk pracy. Regulamin Organizacyjny Ośrodka należy uaktualnić o obowiązujące przepisy prawa i zdania asystenta rodziny zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy.

Obok stanowisk pracy w strukturze Ośrodka, jako komórkę organizacyjną wymieniono świetlicę socjoterapeutyczną, znajdującą się w budynku OPS. Zarządzeniem Nr 7/2011 Kierownika OPS w Osieku z dnia 30 grudnia 2011 r. wprowadzono Regulamin Świetlicy Socjoterapeutycznej działającej przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Osieku. Również zapisy w powyższym Regulaminie należy uaktualnić o obowiązujące przepisy prawa.

W Ośrodku funkcjonuje Zespół ds. Asysty Rodzinnej, co jest zgodne z art. 10 ust. 2 ustawy. Zespół został powołany Zarządzeniem Nr 3/2016 Kierownika OPS w Osieku z dnia 19 grudnia 2016 r., w jego skład wchodzi: starszy specjalista pracy socjalnej, trzech specjalistów pracy socjalnej, pracownik socjalny, pedagog oraz asystent rodziny (zał. nr 3).

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny.

W trakcie kontroli ustalono, że powyższe zadanie nie jest realizowane. Z pisemnych wyjaśnień Kierownika wynika, że program wspierania rodziny jest na etapie przygotowań. Wyznaczane są główne kierunki i planowane działania programu na lata 2018 – 2020. Obecnie rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej są objęte pomocą w postaci usług asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego (zał. nr 4).

2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku zatrudnia jedną osobę na stanowisku asystent rodziny na pełen etat. Zatrudniona osoba posiada wymagane na tym stanowisku kwalifikacje – ukończone studia wyższe magisterskie na kierunku pedagogika, specjalność – resocjalizacja i profilaktyka społeczna. W aktach asystenta znajdowały się dokumenty potwierdzające wymagania, o których mowa w art. 12 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystent rodziny podnosi swoje kwalifikacje uczestnicząc w szkoleniach:

- „Marihuana i nowe narkotyki” – 13.12.2011 r.
- „Praca asystenta z rodzinami o szczególnych potrzebach” – 05.09.2014 r.
- „Uzależnienia wśród dzieci i młodzieży – diagnoza i interwencja” 30.06.2015 r.
- „ABC zadań i dokumentacji asystenta rodziny. Zatrudnienie asystentów rodziny” - 22.04.2016 r.
- „Praca asystenta rodziny w teorii i praktyce” – 30.11-1.12.2016 r. (zał. nr 1 cz. II tab. 2.)

Tematyka wyżej wymienionych szkoleń jest ściśle związana z pracą asystenta rodziny.

Zgodnie z informacjami otrzymanymi w trakcie kontroli oraz zawartymi w powyższym załączniku, asystent rodziny nie prowadził postępowania z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę, ani nie łączył swojej pracy z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co jest zgodne z art. 17 ust. 3, 4 ustawy.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że asystent rodziny przebywa na długotrwałym zwolnieniu od 21.02.2017 r. z powodu problemów zdrowotnych. W związku z tym jego obowiązki czasowo przejął pracownik socjalny, posiadający kwalifikacje, który na czas zastępstwa wykonuje wyłącznie obowiązki asystenta rodziny (zał. nr 5).

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez:

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa:

Zgodnie z informacją uzyskaną w trakcie kontroli oraz zawartą w załączniku nr 1 cz. III, opieką asystenta w kontrolowanym okresie tj. 01.01.2016 r. do dnia kontroli było objętych 8 rodzin z terenu gminy Osiek, w których przebywało 41 dzieci. Natomiast na dzień kontroli tj. 29.11.2017 r. asystent pracował z 7 rodzinami, w tym 2 zobowiązanymi sędownie do współpracy (zał. nr 6).

Na dzień kontroli czworo dzieci z terenu gminy Osiek znajdowało się w rodzinach zastępczych. Jak wynika z informacji przekazanych przez Kierownika Ośrodka w dwóch przypadkach rodziny nie były objęte wsparciem asystenta. W przypadku jednego chłopca, rodzice biologiczni przebywają na terenie innej gminy. Pracownicy Ośrodka są w stałym kontakcie z pracownikami OPS z terenu gminy, gdzie obecnie przebywa rodzina chłopca. W drugim przypadku rodzice dziecka nie żyją (**zał. nr 1 cz. V**).

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację wszystkich rodzin objętych asystenturą.

Procedura przydzielania rodzinie asystenta prowadzona jest zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku większości rodzin, przed objęciem ich opieką asystenta prowadzona była z nimi praca socjalna.

Pracownik socjalny w wywiadzie środowiskowym przeprowadzonym w rodzinie zagrożonej wnioskuje do kierownika Ośrodka o przydzielenie asystenta. Następnie decyzją kierownika OPS rodzinie zostaje przydzielony asystent rodziny na okres pół roku, po tym czasie ponownie przeprowadzany jest wywiad środowiskowy i podejmowana jest decyzja co do dalszej współpracy asystenta z rodziną. W dokumentacji znajduje się zgoda rodziny na współpracę z asystentem (**zał. nr 7**).

W rodzinach objętych opieką asystenta występują następujące problemy: niezaradność w wypełnianiu funkcji wychowawczych, alkoholizm, wielodzietność, bezrobocie, trudne warunki bytowe, niepełnosprawność. Ponadto do OPS docierały anonimowe sygnały o nieodpowiednich warunkach mieszkaniowych rodzin i zaniedbaniach w stosunku do dzieci, które w nich przebywają.

Praca asystenta rodziny prowadzona jest w oparciu o „*Plan pracy asystenta z rodziną*” (**zał. nr 8**), który opracowywany jest w zależności od potrzeb i możliwości rodziny, jednak najczęściej na okres sześciu miesięcy. Plan sporządzony zostaje przez asystenta rodziny we współpracy z pracownikiem socjalnym i rodziną zawiera: dane członków rodziny, w tym imiona i nazwisko rodziców oraz dzieci a także adres. Ponadto w planie zidentyfikowano problemy rodziny i metody pracy np.: wspierająca, informacyjna i zaradcza oraz *działania na rzecz dobra dzieci w rodzinie*, które zawierają: obszar działania, zakres działań – czynności asystenta w rodzinie wykonywanych w zawiązku z realizacją planu, terminy, osoby odpowiedzialne oraz przewidywane rezultaty. Wyznaczone obszary działania odzwierciedlają bieżące problemy rodziny, np.: motywowanie do podjęcia pracy zarobkowej, zdobycie kwalifikacji, pomoc asystenta w napisaniu CV, motywowanie do remontu itp. Dokument podpisywany jest przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego i rodzinę. Ponadto w dokumentacji rodziny znajduje się *Protokół posiedzenia zespołu asysty*

(zał. nr 9). Posiedzenia zespołu asysty odbywają się raz w miesiącu i uczestniczą w nim: asystent rodziny, pracownik socjalny i pedagog. W trakcie posiedzenia omawiana jest aktualna sytuacja danej rodziny, w tym: występujące problemy opiekuńczo – wychowawcze, podjęte działania w rodzinie oraz wsparcie asystenta i pracownika socjalnego np.: współpraca ze szkołą, remont pokoju, zmiana instalacji elektrycznej, pomoc w uregulowaniu zadłużenia za telefon, zabezpieczenie dzieci w odzież zimową.

W dokumentacji brak informacji z przeprowadzanych przez asystenta wizyt u rodziny. Zdaniem osób kontrolujących w myśl art. 15 ust. 1 pkt. 14, należałoby sporządzić np. kartę wizyt w środowisku rodzinnym, zawierającą datę wizyty, miejsce, czas trwania wizyty, przebieg wizyty, podpis asystenta i rodziny.

W zależności od potrzeb danej rodziny kontakty odbywają się z różną częstotliwością (średnio w ciągu roku, asystent ma kontakt z rodziną od kilku do kilkudziesięciu razy).

W ramach zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, asystenci rodziny realizują następujące zadania:

- **udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego** - Rodzinom objętym opieką asystenta udzielano pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej, poprzez pomoc w dopełnianiu formalności niezbędnych do uzyskania przez rodzinę należnych świadczeń (tj.: dodatek wychowawczy 500 plus, zasiłki rodzinne, celowe, okresowe, posiłki dla dzieci w ramach pomocy Państwa w zakresie dożywiania dzieci, świadczeń rzeczowych w postaci produktów żywnościowych). Ponadto asystent motywował rodziny do przeprowadzenia remontu domu oraz pomagał rodzinom zdobywać umiejętności w zakresie prawidłowego gospodarowania finansami, sprzątania, gotowania, dbania o zdrowie i higienę oraz w zakresie pielęgnacji i opieki nad dziećmi;

- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi** - W przypadku większości rodzin asystent motywował i wspierał rodziny do podjęcia terapii alkoholowej. Ponadto uświadamiał rodzicom potrzebę wizyty z dzieckiem w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w celu zdiagnozowania problemów dziecka, a także monitorował sytuację zdrowotną dzieci (szczepienia, bilanse, wizyty u lekarzy specjalistów). W zakresie pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych wsparciem objęto wszystkie rodziny. Pomoc ta realizowana jest poprzez udzielanie wskazówek/rozmowy/przekazywanie wiedzy, jak należy postępować z dziećmi, uświadamianiu rodzicom problemów dzieci i ich przyczyn oraz potrzeb dzieci.

W zakresie problemów wychowawczych, asystent rodziny współpracuje głównie ze szkołami, przedszkolami, pedagogiem ze świetlicy socjoterapeutycznej, pracownikiem socjalnym, kuratorem, policją, służbą zdrowia;

- **wspieranie aktywności społecznej** - Zadanie realizowane jest poprzez zachęcanie rodzin do współpracy ze szkołą, przedszkolem, poradnią psychologiczno-pedagogiczną;

- **motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej** - Asystent rodziny podejmował rozmowy motywujące członków rodzin do znalezienia pracy, a także podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Ponadto pomagał w napisaniu CV;

- **motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych** - Na terenie gminy Osiek nie były prowadzone zajęcia grupowe dla rodziców. Rodzice korzystają głównie ze wsparcia asystenta rodziny i pracownika socjalnego;

- **udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych** - Dzieci z rodzin objętych opieką asystenta korzystają ze wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego oraz pedagoga i wychowawców szkół, do których uczęszczają. Ponadto OPS zatrudnia pedagoga, który prowadzi zajęcia w świetlicy socjoterapeutycznej działającej przy Ośrodku. Pedagog ma pod opieką 5 dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta. Przez cały rok w świetlicy odbywają się programy socjoterapeutyczne, profilaktyczno – wychowawcze, zajęcia sportowe, wyrównawcze, komputerowe, plastycznie – manualne i kulinarne. Ponadto dzieci mają zapewnioną pomoc w nauce i odrabianiu lekcji. W przypadkach szczególnych rodziny korzystają ze specjalistycznego poradnictwa w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Połańcu;

- **podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin** - W kontrolowanym okresie w rodzinach, z którymi pracuje asystent nie miały miejsca sytuacje zagrażające bezpieczeństwu dzieci i rodzin. Niemniej jednak asystent jest zawsze w pełnej gotowości do podjęcia działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin. W zależności od zaistniałej sytuacji udzielana jest wszelka pomoc rodzinie, we współpracy z odpowiednimi instytucjami, np.: policja, kurator, pracownik socjalny. W przypadku jednej z rodzin, w której pomimo rozmów z matką na temat leczenia dziecka asystentowi nie udało się nakłonić rodziców do skutecznego leczenia syna, OPS podjął działania zaradcze, kierując pismo do sądu z prośbą o wgląd w sytuację rodziny (**zał. nr 10**);

▪ **prorowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci -**

Indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci prowadzone są przez asystenta praktycznie podczas każdej wizyty u rodziny czy kontaktu z rodziną. W bieżącej pracy, asystent doradza/udziela wskazówek rodzicom w problemach opiekuńczo-wychowawczych i pomaga przezwycięzać napotykanne trudności. Podejmuje także rozmowy z dziećmi - co potwierdza dokumentacja prowadzona przez asystentów, np. motywowanie młodszych dzieci do nauki, starszych do podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w dodatkowych kursach np.: prawa jazdy kat. „B”, szkoleniach na wózki widłowe;

▪ **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej, niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 -** Z analizy dokumentacji oraz informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że asystent dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny zgodnie z art. 15 ust 1 pkt. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ocena dokonywana jest za okres realizacji planu pracy z rodziną i zawiera następujące informacje: dane osobowe asystenta, datę sporządzenia, opis sytuacji rodziny przed objęciem asystenturą, wraz z opisem uzyskanych efektów oraz dalszymi rokowaniami rodziny (**zał. nr 11**). Dokument podpisany jest przez asystenta rodziny, zasadnym byłoby również zatwierdzenie przez kierownika OPS, któremu zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 15 przekazywana jest ocena;

▪ **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną -** W okresie objętym kontrolą zakończono pracę z 3 rodzinami (**zał. nr 1 cz. III**). W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację wszystkich rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę. W przypadku dwóch rodzin współpraca została zakończona z uwagi na zrealizowanie wszystkich założonych w planie pracy z rodziną celów (**zał. nr 12**). Natomiast w przypadku jednej rodziny praca z asystentem została zakończona z uwagi na brak współpracy rodziny. Z dokumentacji wynika, że rodzina - zgodnie z postanowieniem sądu - ponownie została objęta wsparciem asystenta.

Z protokołu wyjaśnień złożonego przez Kierownika OPS wynika, że w rodzinach, z którymi zakończono współpracę, prowadzony jest monitoring przez asystenta rodziny przez okres 3 miesięcy, a także przez pracownika socjalnego (**zał. nr 13**). Zgodnie z art. 15 ust 1 pkt. 16 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną należy do zadań asystenta rodziny. Monitoring prowadzony był w formie wizyt u rodziny, a także współpracy ze szkołą i poradnią psychologiczno – pedagogiczną w zakresie wymiany informacji dotyczących rodziny.

W dokumentacji rodzin, z którymi zakończono pracę, brak dokumentów potwierdzających

przeprowadzenie monitoringu przez asystenta rodziny.

▪ **sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach** - W okresie objętym kontrolą asystent rodziny sporządził 3 opinie o rodzinie i jej członkach, w tym: w dwóch przypadkach opinie dotyczyły warunków bytowych i sytuacji rodziny w celu ustanowienia rodzin zastępczych, natomiast w jednym przypadku opinia dotyczyła rodziny, w której prowadzone było postępowanie sądowe o ograniczenie władzy rodzicielskiej (zał. nr 14);

▪ **współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny** - Współpraca z podmiotami, o których mowa w art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej odbywa się poprzez: konsultacje, rozmowy i spotkania, podczas których podejmowane są działania na rzecz dziecka i rodziny. Jednostki i osoby, z którymi asystent współpracuje najczęściej to: przedszkola, szkoły (pedagog, nauczyciele), pracownicy socjalni, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki służby zdrowia, Sąd oraz kuratorzy;

▪ **udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej** - W okresie objętym kontrolą pracownik socjalny OPS w Osieku uczestniczył w 3 posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, które odbyły się w PCPR w Staszowie;

▪ **współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9 a lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną** - Asystent rodziny w kontrolowanym okresie nie współpracował z zespołem interdyscyplinarnym; W przypadku żadnej z rodzin współpracujących z asystentem rodziny nie były zakładane Niebieskie Karty;

b) **organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających:**

Zgodnie z informacją zawartą w załączniku nr 1 część IV, a także wyjaśnieniami Kierownika OPS, na terenie gminy Osiek nie funkcjonują rodziny wspierające. Do dnia kontroli nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie pomocy w formie rodziny wspierającej.

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Kolejnym obowiązkiem gminy w myśl art. 176 pkt. 5 ustawy jest współfinansowanie kosztów pobytu małoletniego w pieczy zastępczej. Wielkość tego współfinansowania określona została w art. 191 ust. 9 cyt. ustawy. Zgodnie z informacjami otrzymanymi w trakcie kontroli do dnia 19.10.2017 gmina Osiek współfinansowała pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej 4 dzieci (2 w spokrewnionej – babcia, brat; 2 w niezawodowej – wujostwo). Na dzień kontroli wszystkie dzieci przebywały nadal w rodzinach zastępczych, jednak w przypadku dwójki rodzeństwa zabezpieczonych na czas postępowania w rodzinie niezawodowej, rodzina nadal czeka na postanowienie sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Wysokość środków finansowych za pobyt ww. dzieci w pieczy zastępczej obrazuje tabela przedstawiona w załączniku nr 1 część V.

5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Na terenie gminy Osiek rodziny zagrożone, które nie zostały objęte wsparciem asystenta, są monitorowane przez pracownika socjalnego. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli (zał. nr 1 cz. VI) wynika, że są takie rodziny dwie. Pierwsza to małżeństwo z dwojgiem dzieci. W rodzinie występuje ubóstwo i niepełnosprawność dziecka (symbol 02-P). Drugą rodzinę stanowi matka samotnie wychowująca 3 dzieci. Jedna z jej córek przedawkowała leki i dokonywała samookaleczeń. Kilkakrotnie dziewczyna była hospitalizowana w Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy, obecnie jest objęta wsparciem psychologa w Poradni „Promedic” w Staszowie, a także pedagoga szkolnego. Rodziny zagrożone objęte są różnymi formami wsparcia jak: praca socjalna, wsparcie finansowe, dożywianie dzieci w szkole, wsparcie Świetlicy Środowiskowej działającej przy Ośrodku. Omówienie sytuacji rodzin odbywa się także na posiedzeniach Zespołu Asysty. Najczęstsze problemy występujące w rodzinach zagrożonych to: problemy opiekuńczo-wychowawcze, nieumiejętność gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi, brak umiejętności na rynku pracy – poszukiwania, podejmowania i utrzymywania stałej pracy zarobkowej, brak umiejętności załatwiania spraw w placówkach zdrowia, KRUS, ZUS, sądzie, szkole, brak umiejętności budowania poprawnych relacji w rodzinach, nieumiejętność rozwiązywania problemów wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. W rodzinach tych nie było założonych Niebieskich Kart.

Monitoring dokumentowany jest w postaci zapisów pracownika socjalnego w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego oraz protokole sporządzonym na okoliczność odwiedzin danej rodziny. Dokumentacja pracownika socjalnego uzupełniana jest również przez dodatkowe dokumenty np.: kartę informacyjną leczenia szpitalnego itp.

6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W gminie Osiek do dnia kontroli zadanie wynikające z art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” nie było realizowane ze względu na brak wniosków (zał. nr 1 cz. VII).

Ustaleń dokonano na podstawie:

- rozmów z kierownikiem OPS panią Magdaleną Wilk;
- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, statutu i regulaminu organizacyjnego OPS, dokumentacji dotyczącej kwalifikacji asystenta rodziny, informacji pisemnych sporządzonych przez kierownika, asystenta oraz pracownika socjalnego na potrzeby kontroli, dokumentacji asystenta oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Ocena realizacji zadań objętych zakresem kontroli:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku jest jednostką organizacyjną gminy Osiek i funkcjonuje w oparciu o Statut i Regulamin organizacyjny. Regulamin Organizacyjny Ośrodka należy zaktualizować oraz uzupełnić o brakujące zdania asystenta rodziny zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy.

W strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje placówka wsparcia dziennego z oferty której korzystają dzieci z terenu gminy. Regulamin Świetlicy Socjoterapeutycznej należy uaktualnić o obowiązujące przepisy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny – zadanie nie jest realizowane ze względu na brak opracowanego Programu.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny – zadanie realizowane prawidłowo. Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku zatrudnia 1 osobę na stanowisku asystenta rodziny (pełen etat), która posiada wymagane kwalifikacje, obecnie ww. osoba zastępowana jest przez pracownika socjalnego pracującego w OPS.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- a) **zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa** – zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami dotyczącymi braku dokumentacji potwierdzającej wizyty asystentów w rodzinie oraz monitoring funkcjonowania rodziny w przypadku zakończenia współpracy.
- b) **organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających** - zadanie nie jest realizowane, ze względu na brak kandydatów do pełnienia ww. funkcji.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – zadanie realizowane prawidłowo - gmina Osiek ponosi koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy – zadanie realizowane prawidłowo. Na terenie gminy znajdują się 2 rodziny zagrożone kryzysem, w których pracownik socjalny prowadzi monitoring.

Koordinowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – zadanie nie było realizowane ze względu na brak wniosków.

Mając powyższe na uwadze wydaje się następujące zalecenia:

1. **Regulamin Organizacyjny Ośrodka zaktualizować o obowiązujące przepisy prawa i zdania asystenta rodziny zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy.**

2. Regulamin Świetlicy Socjoterapeutycznej uaktualnić o obowiązujące przepisy prawa.
3. Opracować i realizować 3-letni gminny program wspierania rodziny zgodnie z art. 176 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
4. Opracować dokument potwierdzający wizyty asystenta w rodzinie.
5. Prowadzić dokumentację dot. monitoringu w rodzinach, z którymi asystent zakończył pracę zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 14 ww. ustawy.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013 poz. 135 ze zm.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 197 e i 197 f ustawy, o której mowa, w przypadku niepodjęcia lub niewykonania czynności wynikających z zaleceń pokontrolnych, mających na celu ograniczenie lub likwidację stwierdzonych istotnych uchybień lub nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówki opiekuńczo-wychowawczej, wojewoda może orzec o czasowym lub stałym cofnięciu zezwolenia na prowadzenie tej placówki.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostaną ujawnione rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wezwania.

W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcę zastępczego w terminie, o którym mowa, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na bezczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

.....
Alcjo Sowa

Katarzyna Arendowicz

 (osoby)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

.....
Mariusz Pasiek

 WYDZIAŁ POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZARÓWIA
 (zarządzający kontrolę)

Wykaz załączników do kontroli:

1. Załącznik do kontroli nr 1.
2. Upoważnienie Nr 4/2017 Burmistrza Miasta i Gminy Osiek.
3. Zarządzenie Nr 3/2016 Kierownika OPS w Osieku.
4. Wyjaśnienie Kierownika OPS w sprawie 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny.
5. Wyjaśnienie Kierownika OPS w sprawie łączenia pracy asystenta z obowiązkami pracownika socjalnego.
6. Pismo z SR w Staszowie w sprawie zobowiązania rodziny do współpracy z asystentem.
7. Zgoda na współpracę z asystentem rodziny.
8. Plan pracy z rodziną.
9. Protokół posiedzenia zespołu asysty.
10. Pismo do SR w Staszowie z prośbą o wgląd w sytuację rodziny.
11. Okresowa ocena sytuacji dziecka.
12. Notatka służbowa.
13. Wyjaśnienie Kierownika OPS w sprawie monitoringu prowadzonego przez asystenta.
14. Pismo do PCPR w Staszowie w sprawie współpracy z rodzicami biologicznymi.